

[Justitsministeren.]

angår udtalelser, der findes i vedkommende folketingsudvalgs betænkning, udtales det her:

„Således som folketingets arbejdsform er, må der lægges afgørende vægt på udtalelser i betænkninger hidrørende fra folketingsudvalgene. . .“

Denne udtalelse efterfølges af en række eksempler fra retspraksis på, at dette også er sket — jeg henviser til Juridisk Grundbog, side 132-134. Det fremhæves ofte i den juridiske litteratur, at forvaltningen, navnlig centraladministrationen, ofte vil føle sig mere bundet af udtalelser i en lovs motiver end domstolene. Det er dog klart, at der må være grænser for, hvor langt man kan følge sådanne udtalelser. Fortolkningens opgave er at gøre det uklare klart, og det vil ikke være legitimt gennem fortolkning at give en lovbestemmelse en mening, der ganske sprænger de rammer, det anvendte ordvalg sætter for fortolkningen. Dette forbehold vil dog sjældent om nogen sinde blive aktuelt.

Den anden gruppe af tilfælde, hvor spørgsmålet om lovmotivers betydning kan blive aktuelt, er netop sådanne som det, der sikkert er baggrunden for hr. Juul-Madsens spørgsmål til mig. Det er tilfælde, hvor der ved loven er givet vedkommende minister en skønsmæssig beføjelse enten til at fastsætte nærmere regler om et eller andet forhold eller til at træffe konkrete afgørelser. Det, der er karakteristisk for en skønsmæssig beføjelse, er, at de hensyn, der kan indgå i overvejelserne om, hvilke afgørelser der bør træffes, ikke fremgår entydigt af loven. Dette er imidlertid ikke ensbetydende med, at den minister, der ved loven har fået til-delt en skønsmæssig kompetence, er helt frit stillet. Tværtimod er forholdet netop det, at afgrænsningen af de hensyn, der kan tages i betragtning, må ske på grundlag af lovens eller den enkelte bestemmelses indhold og navnlig dens formål, således som dette er kommet til udtryk i lovens samlede indhold og forarbejder. Hele læren om magtfordrejning er netop bygget op på dette grundlag.

Det er klart, at der i denne forbindelse må lægges særlig vægt på de forudsætninger, som må komme til udtryk i en klar udtalelse fra vedkommende folketingsudvalg og da ganske særligt i tiden nærmest efter lovens gennemførelse, og det er efter min mening

utvivlsomt, at en minister må være bundet til at følge en sådan udtalelse. Man kan naturligvis i det enkelte tilfælde diskutere, hvor langt denne bundethed er retligt begrundet, og hvornår den går over til, om jeg så må sige, alene at være begrundet i parlamentariske synspunkter. Det er imidlertid af mindre betydning. Det afgørende er, at ministeren må være bundet af en klar udtalelse i folketingsudvalgets betænkning.

Juul-Madsen: Jeg takker justitsministeren for det svar, jeg fik på mit spørgsmål, og jeg takker særlig for den klare understregning af, at udtalelserne i betænkningen til et lovforslag er bindende for ministerens administration af loven.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om Forskningscentret ved Hørsholm.

(Lovforslaget (nr. 38) findes i tillæg A, sp. 1199, fremsættelsen i tidenden sp. 182).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Hølst: Det fremsatte lovforslag havde vi lejlighed til at stifte bekendtskab med allerede i foråret. Det blev dengang fremsat så sent, at det ikke kunne være tilsigtet, at det skulle komme til første behandling, hvad det heller ikke gjorde. Ministeren har ved fremsættelsen nu sagt, at der er visse tekniske ændringer, som ministeren har drøftet med Danmarks teknisk-videnskabelige Forskningsråd.

Allerede i 1962 oprettede Danmarks teknisk-videnskabelige Forskningsråd dette center ved Hørsholm med det formål at samle offentlige såvel som private teknisk-videnskabelige forskningsaktiviteter, hvis virksomhed havde en eller anden forbindelse med Danmarks tekniske højskole, og da denne blev flyttet ud til Lundtoftesletten, var det naturligt at finde et sted i nærheden til forskningscentret; det blev altså Hørsholm i Birkerød kommune. At der må være betydelige fordele ved at samle beslægtede forskningsinstitutter især inden for teknisk-

[Holst.]

videnskabelig forskning, hvor der ofte er tale om anvendelse af kompliceret og kostbart forskningsudstyr, synes helt oplagt, og herved vil et forskningssamarbejde imellem de forskellige forskningsretninger også i højere grad kunne tilgodeses. Centertanken må således forekomme at være yderst naturlig for dette område.

Såvel her i folketinget som uden for folketinget har der, navnlig i de sidste 10 år, været en udbredt tilslutning til ønsket om at udvikle og støtte den tekniske og erhvervs-mæssige forskning. Vi har vel næsten alle en måske ikke altid lige velunderbygget, men så triviel og magelig opfattelse af, at tekniske og videnskabelige fremskridt i sidste instans so oder so vil gavne os alle sammen og måske navnlig vor betrængte handelsbalance. Måske derfor prioriteres støtte til teknisk og naturvidenskabelig forskning i Danmark højere end støtte til f. eks. social eller samfundsmæssig forskning. Der skulle ellers på dette område være mange muligheder for og mange ønsker: om f. eks. at fremme forskningen inden for sygdomsforebyggelse, trafikusikkerhed og støj-, affalds- og miljøproblemer.

Det siges meget tydeligt i den såkaldte innovationsbetænkning, som vi fik i 1969, at der er en afgørende sammenhæng mellem den økonomiske væksthastighed og intensiteten af den industrielle fornyelse eller innovation i samfundet. Det siges videre, at det er af væsentlig betydning for den industrielle fornyelse, at der finder et samspil sted mellem det offentlige og industrien, og at dette samspil udbygges og forstærkes på en række områder.

Medens vi i Danmark kun anvender en relativ beskedent del af bruttonationalproduktet, ca. 1 pct., på forskning og udvikling, er de tilsvarende tal for Sverige f. eks. ca. 1½ pct., for England 2,3 pct., og som ventet betydeligt højere for USA, hvor det ligger oppe i nærheden af 3½ pct. Når det drejer sig om industriel forskning og udvikling, er det helt oplagt, at man i USA i meget, meget høj grad har opfattelsen af, at denne bør støttes, og det fremgår da også af de tal, som er tilgængelige, idet staten derovre afholder ca. 50 pct. af disse forsknings- og udviklingsudgifter, mens man i Vesteuropa er nede på 23, pct. og vi i Danmark vel

ligger på omkring 3 pct. Nu skal vi nok ikke umiddelbart sammenligne os på alle områder med USA. Jeg ville tro, at en af årsagerne til, at USA ligger så højt, er, at man derovre har en del kontrakter om forsvars- og våbenindustriens udvikling.

Socialdemokratiet deler den opfattelse, at forskningen har betydning for vor økonomiske udvikling, og socialdemokratiet har da også såvel i sidste som i foregående samling stillet forslag om at fremme dansk erhvervslivs muligheder for at producere teknisk avancerede produkter på den mest økonomiske måde. Vi kan derfor tilslutte os det fremsatte lovforslags principper, og vi deler i socialdemokratiet også ministerens opfattelse af, at det på det internationale marked er nødvendigt med meget hastige produktfornyelser, og at det, der er afgørende for, om vi kan fortsætte vor industrielle ekspansion i Danmark, er, om vi har muligheder for at følge disse produktfornyelser op. Vi er altså i socialdemokratiet indstillet på at støtte for at opnå disse produktfornyelser.

Ser man på forskningsmulighederne i dansk erhvervsliv, ligger det således ifølge FFUs, Forskningens Fællesudvalgs, undersøgelser, at kun ca. 220 af de største virksomheder af i alt ca. 7.000 overhovedet har mulighed for at drive en egentlig forskningsaktivitet. Det svarer nogenlunde til, at 3 pct. af dansk erhvervsliv driver en forskningsaktivitet, hvilket turde siges at være ret lavt, hvis vi er enige om, at det er nødvendigt med denne produktfornyelse hele tiden. Hvis den udvikling, der er startet med, at erhvervsvirksomheder i Danmark i højere grad sammensluttes til større enheder, fortsætter, vil det vel også betyde, at man i højere grad vil kunne magte en egentlig erhvervsforskning.

Vi finder altså principperne i § 1, hvor der står, at forskningscentret skal være hjemsted for såvel offentlige som private forskningsinstitutioner, velmotiverede, og vi finder, at det er noget, der vil have støtte i en meget stor del af befolkningen. Vi er ikke blinde for, at der samtidig er en meget udtalt kritik navnlig blandt studenter af det, man kalder erhvervsforskning, og at man deroverfor fremsætter udtalelser om forskning som en slags forskning for folket. I dette tilfælde synes vi nok, at der er skudt lidt over målet.

[Holst.]

Ser vi på slutningen af § 1, kunne vi måske føle os fristet til at spørge ministeren, om det også er således, at opbygningen af lovforslaget helt tilgodeser det, som ministeren selv har anført i § 1, nemlig at man samtidig skulle fremme kontakten mellem forskning og brugere. Jeg har svært ved i opbygningen af resten af lovforslaget at se, at dette formål bliver tilgodeset.

Jeg forstår godt, at ministeren tillægger dette lovforslag stor betydning, og jeg deler denne opfattelse. Derfor virker det dobbelt forbavsende på mig ved gennemlæsning at se, at der tilsyneladende ikke er nogen samlet plan for centret. Jeg kan ikke sige, at den ikke eksisterer, og jeg ville gerne spørge ministeren: eksisterer der en sådan plan, der er offentlig tilgængelig? Jeg har ikke haft lejlighed til at se den endnu. Hvis den ikke eksisterer, er det jo nok vanskeligt at danne sig et konkret indtryk af, hvorledes centeret egentlig vil blive sammensat med hensyn til offentlige forskningsaktiviteter og private forskningsaktiviteter, og det er også vanskeligt at se, hvorledes det vil komme til at fungere.

Det er en oplagt mangel, forekommer det mig, ved dette lovforslag, at der ikke er mulighed for at danne sig et billede af, hvorledes centeret fuldt udbygget vil komme til at virke. Der er ikke nogen samlet plan for det, og derfor har vi også vanskeligt ved at se, hvorledes fordelingen mellem offentlige og private aktiviteter vil komme til at foregå. Hvis der ikke på et eller andet tidspunkt under behandlingen af lovforslaget bliver muligheder for at give folketinget dette helhedsindtryk, vil der vel ske det, at der kommer en række delbeslutninger, som jeg ser ministeren har lagt op til, og så vil centeret gennem de årlige bevillingslove efterhånden blive en realitet, som vi ikke har særlig mulighed for at få indflydelse på. Det vil efter min opfattelse betyde, at den reelle prioritering af forskningsopgaverne vil ligge uden for folketinget, hvad jeg kun kan beklage.

De første byggerier i forskningscentret bliver Biocentralen og Elektronikcentralen, men derudover baseres det efter lovforslaget på et skøn, hvad der skal ske. Jeg ser, at dette skøn indtager meget fremtrædende plads i den vurdering, der lægges til grund for, hvilke økonomiske konsekvenser det på længere sigt vil kunne få for staten.

Fra ministerens skriftlige fremsættelse af lovforslaget vil jeg gerne citere direkte:

„Det er ikke muligt i dag at afgive noget overslag over, i hvilken takt forskningsinstitutterne indstiller sig på en udflytning til Hørsholm, og der med over udgifternes størrelse og fordeling mellem statskassen og private midler i de kommende år.“

Der er altså her fremsat et lovforslag, der ikke siger noget hverken om størrelsen eller om fordelingen af de udgifter, som vi i slutningen af ministerens fremsættelse ser beløber sig til ca. 220 mill. kr. alt i alt. Det synes nok at være en ret enestående situation, at vi ikke har mulighed for i detaljer at se, hvorledes disse 220 mill. kr. skal anvendes.

Jeg har indtryk af, at tilfældigheder på mange måder spiller en ret stor rolle i lovforslaget og jeg kan da efter at have gennemlæst lovforslaget ikke undlade at spørge mig selv om, hvor meget det betyder, at vi i folketinget får et sådant lovforslag. Hvor store er vore muligheder for at angive hovedretningslinjerne for forskningen i Danmark, og har folketinget i virkeligheden noget reelt alternativ at tage stilling til? Det mener jeg ikke vi har.

Det skal imidlertid ikke skorte på tilslutning fra socialdemokratiets side til et positivt arbejde med lovforslaget i udvalget, og jeg vil foreslå, at det henvises til folketingets forskningsudvalg, hvor jeg håber, det får en grundig og gerne langvarig behandling. Det vigtigste må være, at vi i højere grad får at vide, hvad dette lovforslag i virkeligheden engang skal resultere i.

Knud Bro: På mit partis vegne vil jeg give tilslutning til det lovforslag, som be-

[Knud Bro.]

handles her, og sige, at vi har hæftet os ved, at man nøje præciserer, at der her er tale om et samarbejde mellem forskningen og brugerne. Jeg tror, det har været karakteristisk for vor forskningspolitik her i landet, at vi sammenlignet med andre lande har ofret relativt lidt. Hr. Holst gjorde i sine bemærkninger fra talerstolen opmærksom på dette forhold, og jeg er enig med ham i, at de tal, vi har, når vi sammenligner os med andre, ikke er positive nok. Så meget desto mere grund er der til at glæde sig over, at der her er et lovforslag om et nøjere samarbejde mellem forskningen og brugerne.

Den debat, som har været ført her i landet i den senere tid under slagordet: forskning for folket, som en modsætning til de principper, som ligger i dette lovforslag om forskning også for brugerne, også for industrien, er efter min mening udtryk for en falsk problemstilling eller i bedste fald en ligegyldig problemstilling. Det kan ikke være rigtigt at skille dette ad. For det første må man sige, at forudsætningen for, at mange af de problemer, som vort samfund står over for, kan løses, er naturligvis, at vi er i stand til at producere mere og dermed tjene mere. Jeg tror ikke, nogen ansvarlig politiker ville kunne forsvare at sætte velstandsstigningen i stå. Jeg tror, at denne velstandsstigning er en forudsætning for meget af det, som vi ønsker os i fremtiden, hvad enten det så er universiteter, bedre hospitalsforhold eller andre ting.

En lang række andre spørgsmål, som har været stærkt fremme i debatten, er også stærkt afhængige af, i hvilket mål vor industri kan konkurrere med udlandets. Mange har jo næret frygt for, at dansk industri i stigende omfang skulle blive opkøbt af udenlandsk kapital. Den risiko vil selvfølgelig være stigende i samme takt, som vi ikke er i stand til at forske, i samme takt, som vi ikke er i stand til at levere produkter, som er helt på højde med, hvad andre kan. Jeg vil også gerne pege på, at en række af de nye industriformer er afhængig af, at man forsker på et bredere felt, jeg tænker f. eks. på den industri, som er ved at opstå omkring forureningsproblemerne, altså dette, at man i industrien går ind for at prøve at skabe redskaber til at mindske forureningsfaren.

Jeg tror altså, at man skal holde op med at mistænkeliggøre det forhold, at forskningen kan bruges i erhvervslivet, at forskningen kan bruges til at fremme velstand og skabe bedre produkter på en række af de områder, hvor vi har brug for dem. Denne mistænkeliggørelse tjener intet fornuftigt formål.

Så skal jeg sige til sidst, at jeg er enig med hr. Holst i, at lovforslaget bør underkastes behandling i folketingets forskningsudvalg, og i øvrigt endnu en gang give det min tilslutning.

Arne Christiansen: Selve indholdet af lovforslaget om Forskningscentret ved Hørsholm giver for venstres vedkommende ikke anledning til bemærkninger. I en tid præget af økonomisk stramning kunne man hæfte sig ved investeringsplanen, men den synes disponeret således, at intet taler for, at økonomiske overvejelser bør sinke dette projekt. Men jeg vil gerne som den foregående ordfører benytte lejligheden til et par principielle betragtninger først og fremmest på baggrund af de ideologisk prægede forsøg på i afvigte sommer at afspore den forskningspolitiske debat her i landet.

Fra forskellig side, også ved spørgsmål fra dette tings talerstol, har man søgt at skabe det indtryk, at dette at se forskning, udvikling og produktion i en større sammenhæng er noget suspekt, ja, nærmest noget illegitimt, man nægter simpelt hen at se en sammenhæng mellem forskning, erhvervsliv og samfundsøkonomi. Man udslynger slagordet „forskning for folket“ uden at definere dets indhold, måske fordi man ikke er i stand til det.

Jeg vil gerne minde om, at formanden for Danmarks teknisk-videnskabelige Forskningsråd, dr. techn. Brüniche-Olsen, så sent som i går ved plenarmødet i Akademiet for de tekniske Videnskaber sagde:

„Der er udført alt for megen forskning, der ikke har praktisk betydning, og det skyldes svigtende kontakt mellem forskning og erhvervsliv.“

Med dette lovforslag skabes der nye rammer for anvendt forskning og udviklingsarbejde, for branche- og firmaforskning, og det er godt og fornuftigt, at dette sker. Danske industrivirksomheder er målt med international målestok ikke store, deres

[Arne Christiansen.]

forskningsindsats er af beskedent omfang, deres fortjenstmargen meget snæver, deres overlevelse er ikke betinget af at producere med lave omkostninger. Det, det drejer sig om, er at være innovationspræget, og det kræver en høj teknologisk indsats i tilrettelægnings af produktionspolitikken, og det koster penge.

Da vi alle har interesse i resultatet af forskningen, fordi det er en forudsætning for beskæftigelse og valutaindtjening, for fortsat fremgang i velstand og levestandard og i mulighederne for stadig bedre uddannelse og social tryghed, så er det også rigtigt og selvfølgelig, at vi alle bidrager til at skabe mulighed for et forskningsmiljø, hvor målforskningen kan trives til gavn for erhvervslivet og dermed for samfundet.

Man kan rejse det spørgsmål, hvorledes Hørsholm nu vil passe ind i det billede, der allerede udgøres af Lundtofte og af Risø. Jeg ser det således, at man der skabes et teknisk avanceret miljø i Hørsholm — og Danmarks teknisk-videnskabelige Forskningsråd har jo allerede gjort et stort forarbejde for dette — så vil kontakten med Danmarks tekniske højskole i Lundtofte og den grundforskning, der her drives, være ganske naturlig. Det samme vil gælde kontakten til Risø, hvor der netop i de seneste år er etableret stadig nærmere relationer til erhvervslivet. Dette fremgår dels af atomenergikommissionens lige udsendte beretning, dels af den kendsgerning, at den kritik, som man hørte for år tilbage vedrørende netop dette forhold, er forstummet. Forskningscentret i Hørsholm kan i treklang med Lundtofte og Risø blive et innovationscenter, et kraftcenter for den fortsatte industrielle udvikling i Danmark, og det er nu op til erhvervslivet, vel ikke mindst til den mindre industri, at udnytte de chancer, der her gives.

Med disse ord kan jeg på venstres vegne tilsi en velvillig behandling af lovforslaget i forskningsudvalget.

Skovmand: Da den store engelske flyvemaskinefabrik Rolls Royce for nogen tid siden stod over for at skulle bruge ca. 400 mill. kr. til udvikling af en ny motortype, sagde direktøren: Det, at vi bygger en ny motor, er ikke nogen garanti for, at vi kan

klare os i fremtiden, men hvis vi ikke bygger den motor, er det helt sikkert, at vi ikke kan klare os. Noget tilsvarende kan man sige om det danske samfunds udnyttelse af forskningsresultater. Vi er nødt til at handle mere effektivt i fremtiden, hvis vi skal klare os i konkurrencen, og med den beskedne størrelse, de fleste af vore firmaer har — vi har vel kun omkring 100 firmaer med over 500 ansatte — er det nødvendigt, at staten gør en indsats. Problemet er blot, hvordan denne indsats gøres.

Når det gælder forskning, fristes man til at sige som politimesteren i Benny Andersens „Den hæse drage“: Det kan jeg jo ikke vide noget om, når jeg ikke ved noget om det.

Man famler på en vis måde i blinde over hele verden, når det gælder at føre en hensigtsmæssig forskningspolitik. Først i løbet af det sidste par år er der ligesom kommet et lys ind i mørket. Det er f. eks. kun ganske kort tid siden, at man herhjemme fandt frem til en nogenlunde præcis angivelse af, hvor meget der egentlig blev forsket, og den endelige opgørelse foreligger først om nogle uger, og i andre lande står det ikke stort bedre til.

Der har i debatten om forskningen været en tendens til at sige, at det gjaldt om, at en så stor del af nationalproduktet som muligt blev brugt til forskningsudgifter — både hr. Holst og hr. Knud Bro var lidt inde på denne tankegang. Jeg tror dog, det kan være lidt farligt at stille det så forenklet op, for herved tager man ikke det store spild i betragtning, som forekommer, og som nødvendigvis må forekomme i forskning, og man medtager navnlig ikke betydningen af at udnytte forskningens resultater noget bedre, og det er vel egentlig det, der er det væsentlige i sagen. Man kan i praksis se, at Vesttyskland og Japan igennem de sidste 10 år har klarer sig langt bedre end f. eks. Storbritannien, skønt de måske kun har brugt ca. det halve til forskning. I Sovjetunionen kan man se et helt grotesk misforhold mellem de penge, der bruges til forskning, og de økonomiske standards, der kommer ud af det.

Forskningscentret i Hørsholm har til hensigt at udnytte forskningens resultater, og der er derfor næppe tvivl om, at det vil være en endog meget god investering, hvis den gribes an på den rigtige måde. Men det er

[Skovmand.]

ikke noget, som undervisningsministeren og hans embedsmænd og erhvervslivet alene kan klare. Det er nødvendigt, at også folketinget bliver engageret. Vi må gøre os klart, hvad det er, vi vil opnå med denne investering, og hvordan vi vil sikre os, at vi får noget for pengene. Jeg ved godt, at dette er vanskeligt, men det kan lade sig gøre, hvis man fra starten gør sig målsætningen klar. Centret skulle i hvert fald nødig komme til at træde i stedet for forskning, som erhvervslivet ellers ville have udført.

Hr. Knud Bro var noget utilfreds med, at man fra studenterside havde fremdraget problemstillingen mellem, hvorvidt man skulle have forskning for folket eller forskning for brugerne, d. v. s. erhvervslivet. Han kaldte den en falsk problemstilling, og det kan jeg for så vidt give ham ret i under forudsætning af, at dette her kommer til at køre. Men jeg synes på den anden side ikke, at det er nogen skade til, at man motiverer — det bliver man jo nødt til, når man får en udfordring — de relativt store udgifter, der gives til teknisk forskning. Det er jo en kendsgerning, at den humanistiske forskning igennem lang tid har været stedbarn, og man må håbe, at de penge, vi bruger her på forskningscentret, betyder, at vi også får råd til at forske mere på andre felter end de tekniske.

Jeg vil derfor på mit partis vegne anbefale lovforslaget, idet jeg ville finde det rimeligt, at vi gennemgår visse detaljer i forskningsudvalget — jeg tænker her først og fremmest på centrets driftsudgifter og de principper, udgifterne skal fordeles efter mellem staten og erhvervslivet.

Må jeg til sidst komme med et lille hjertesuk. Forskningscentret er endnu en statsinstitution, som ud fra byplanmæssige betragtninger får en helt gal placering i hovedstadsområdet. Jeg ved godt, at beslutningen er truffet for mange år siden, men man får desværre meget ofte en fornemmelse af, at embedsmændene i de forskellige styrelser og ministerier overhovedet ikke tager hensyn til de københavnske egnsplaner, når de kommer med deres forslag til placeringer.

Morten Lange: Det er sagt af flere, at dette forskningscenter i Hørsholm allerede er inde i en, skal vi sige meget lang gravi-

ditetsperiode. Det har været planlagt i meget lang tid, og der forelå en nogenlunde klar udbygningsplan allerede dengang man startede byggeriet af Danmarks tekniske højskole i Lundtofte. Det må vel også siges i og for sig at være naturligt, at man i forbindelse med sådan en stor teknisk højskole også opfører de værksteder, som i højere grad understreger, at det, der er tale om at oprette, er et teknisk uddannelses- og forskningscenter og ikke bare en isoleret højskole.

Så meget rent principielt synes jeg der kan siges til fordel for det lovforslag, der ligger foran os, selv om netop denne understregning af centerideen måske er klarere i lovforslagets titel, end den er i lovforslagets øvrige tekst.

Jeg synes i øvrigt, det er værd at bemærke i den megen diskussion om statens investering i forskning og udvikling, at jeg har haft en fornemmelse af, at man næsten har været nødt til at piske industrien til at modtage en støtte til udviklingsforskning. Det har skortet på interesse fra industriens side på mange områder, og hyppigt skal man næsten give industrien den nødvendige støtte for udviklingen på med skohorn. Det kan selvfølgelig være nødvendigt, men det er mærkeligt, det er sådan, at det er staten, der skal piske på.

Men selv med disse bemærkninger, som er en principiel tilslutning til ideen om et sådant teknisk center i større målestok i Hørsholm, er der alligevel en række ting, man har grund til at spekulere over i forbindelse med lovforslaget.

For det første er der grund til at spørge: hvor kommer disse investeringer ind i det samlede overblik over prioriteringen til forskningen og undervisningen? Det har været sagt, det er blevet meget moderne at sige — derfor kan det godt være rigtigt, og det er rigtigt — at den samfundsvidenskabelige forskning ikke har nydt godt af kæmpebevillinger igennem de løbende år, så sandelig ikke. Man kan måske også sige et eller andet i retning af, at det kan blive svært at måle den slags forskningsværdi i produktivitet, men det har altid været et snævert mål for forskningsresultater. Det har været en snæver og meget letsindig målestok at anvende. Men jeg føler trang til at understrege det her, for jeg tror, at i en diskussion af

[Morten Lauge.]

mange problemer omkring de nye centre vil vi opdage, at en forskningsindsats inden for samfundsvidenskaberne trænger sig overmåde hårdt på, og da vor finansminister er så stram med hensyn til de bevillinger, der er til rådighed, må vi spørge, hvor dette passer ind i prioriteringen, selv om vi måske i og for sig mener, at planen er acceptabel.

Jeg har allerede sagt, at jeg savnede en meget mere klar præcisering af det totale centerbillede i Hørsholm-Lundtofte, for det er klart, der er sammenhæng. Det er klart, at det forhold, at Danmarks tekniske højskole ligger i nærheden, naturligvis er betydningsfuldt, men det er, som om man savner de operative håndgreb, som gør, at dette er aktivt betydningsfuldt og ikke bare noget, som udnyttes ved tilfældigheder og overlades til de derboende borgeres initiativ, idet man håber, de vil finde en vej, sådan at man udnytter naboskabet. Vi savner en præcisering af det.

Samtidig savner vi en præcisering af, hvordan dette center passer ind i den totale udbygning i landsmålestok. Jeg vil f. eks. meget gerne i udvalget overveje, om det ikke ville være overordentlig klogt, om vi, samtidig med at vi arbejder videre med Hørsholmcentret, også overvejede, om ikke nogle af de virksomheder, man her planlægger som overskuelige enheder, skulle placeres i Ålborg i forbindelse med det nye center, man har på papiret, hvor institutioner af den type, man tænker på at lægge i Hørsholmcentret, vil komme overordentlig nyttigt ind. Jeg kunne levende forestille mig, at nogle af de enheder, som er nævnt i lovforslaget, og som jo endnu ikke er fast prioriteret, hvad der med rette har været anket over, med fordel kunne henlægges til Ålborgcentret, og jeg mener, det kunne komme ind i vores diskussion.

Det forslag, vi har fået forelagt her, indeholder én god ting, nemlig overskriften, men det indeholder derudover en så svag præcisering både af opgavernes prioritering og af sammenhængen med institutioner uden for centrets snævre rammer og sammenhængen i landsmålestok, at der er flittig anledning til at tage mange af spørgsmålene op i udvalgsarbejdet samtidig med det overordnede spørgsmål: hvordan passer investeringerne i det hele taget ind i de sparsomme ekspansi-

onsmuligheder, der er lagt op for forskning i Danmark i de kommende år? Jeg synes, det må være et af de punkter, som udvalget må tage særdeles alvorligt, inden dette lovforslag kommer til videre behandling i tinget.

Kjær Rasmussen: I modsætning til de øvrige partiers ordførere skal jeg prøve på virkelig at tale om principper i forbindelse med dette lovforslag, således som vi jo har for skik herinde ved første behandling.

Det er et særkende for de senkapitalistiske samfund, at industri og forskning integreres mere og mere. I USA er det industrien, som driver en stor del af universiteterne. I Vesttyskland har Der Wissenschaftsrat med repræsentanter for det offentlige og industrien haft det store ord at skulle have sagt vedrørende universitetsuddannelsernes omorganisering, og vort socialdemokratiske broderland og naboland Sverige er vel nok det land, hvor samarbejdet mellem stat og privat storkoncern er bedst udviklet.

Man kan spørge, hvad grunden er til dette. Svaret bliver, at i den moderne stat er ekspansionen afhængig af industriens udvikling. Uden forskning og produktudvikling f. eks. ingen industriel udvikling og derfor heller ingen samfundsmæssig udvikling. Det er filosofi. Samfundets interesse i at støtte industrien forskningsmæssigt bliver herefter åbenbar.

I Danmark har man længe holdt sig tilbage, når det gjaldt om at integrere industrien på den ene side og universiteternes forskning og uddannelse på den anden. Men at man nu er på vej, ses af, at der i denne regerings tid allerede har været flere forslag, som går i retning af integration, på folketingets bord.

Som man ved, grunder forslagene sig på den såkaldte innovationsbetænkning. Dette gælder også det foreliggende forslag om Hørsholmcentret. Som man ser, optræder offentlig og privat foretagsomhed hånd i hånd, lige indtil det punkt nås, hvor regningen skal betales; når dette punkt nås, træder alene det offentlige i funktion. Det er det offentlige, der betaler regningen helt og aldeles.

Så vidt det kan konstateres i lovforslaget, får Danmarks teknisk-videnskabelige Forskningsråd det største ord at skulle have sagt

[Kjær Rasmussen.]
vedrørende Hørsholmcentret. Når man ser på centrets vedtægter, får man en klar fornemmelse af, at det igen er erhvervslivets direktører, som skal lede et projekt, udsprunget af innovationsbetænkningen.

I VS har vi ikke den samme tiltro til disse mennesker, som regeringen foregiver at have. De er dog først og sidst ansvarlige over for deres aktionærer, og så kommer befolkningens tarv i tredje eller fjerde række. Vi kan ikke forstå, at dette ikke er så enkelt, at enhver kan se det. Vi må så skarpt, som vi kan, tage afstand fra den tendens, der er i det foreliggende forslag, nemlig at magtfulde smågrupper kan føre deres krav igennem over for lovgivningsmagten, for det er jo det, der i virkeligheden er tale om her.

Vi kan ikke godtage, at ministeren efter diktat fra forskningsrådet skal udarbejde de nærmere retningslinjer for centrets virksomhed. Og vi kan heller ikke acceptere, at ministeren efter diktat fra samme forskningsråd skal kunne tillade centret at udleje arealer til private formål. Alt i alt udstyres dette forskningsråd med alt for stor en magt og myndighed. Var det dog ikke en naturlig ting, om f. eks. folketinget fik hånd i hank med forskningsområdet? Det ville i det mindste give en offentlig kontrol, og det ville give — og det er ikke det mindst væsentlige — en offentlig debat omkring prioriteringen af de opgaver, som skulle løses af et sådant forskningscenter. Vi synes, at dette helt væsentlige, skal vi sige demokratiproblem overses ganske og aldeles i det foreliggende lovforslag. Vi må altså endnu en gang — vi har jo gjort det ved tidligere lejligheder — gøre opmærksom på demokratiproblemet i alt dette.

Danmark har et privat ledet erhvervsliv, som ikke længere er i stand til at klare sig ved egen kraft. Derfor kræver det, at staten træder hjælpende til med direkte økonomisk støtte til produktudvikling og med forskningsfaciliteter, uden at staten i øvrigt skal have nogen form for modydelse.

Egentlig kunne man vel godt — også hvis man er borgerlig — forestille sig, at det offentlige fik indflydelse på, hvad der skal forskes i, og hvordan prioriteringen skal være. Men det er der overhovedet ikke tale om i regeringens forslag. Her betaler det offent-

lige gildet, og det private erhvervsliv render med profitten. Man lader den almindelige befolkning betale for industriens forskning via skattebilletten, men ingen spørger, om det nu også er den almindelige befolknings interesser, som varetages. Det er de mange, der betaler, og det er de få, der indkasserer gevinsten. Det må man nok sige er en ganske bedårende form for demokrati.

Men selv på denne baggrund er det altså endnu ikke muligt for nogle folketingsmedlemmer at forstå studenterne, når disse taler om forskning for folket, ikke for profitten, og det er også et problem, der har været rejst her i dag. Mange har båret deres uvidenhed til skue på dette område, men jeg vil dog tillade mig at tro, at studenterne udmærket ved, at en sentens eller et program som det, der hedder forskning for folket, ikke for profitten, kræver ganske alvorlige strukturelle ændringer i det danske kapitalistiske samfund. Mon dog ikke studenterne er klar over det? Jeg tror det næsten.

Som man næsten vil kunne forstå at det, jeg har sagt, må vi stemme imod det foreliggende forslag, som det ligger her fra ministerens hånd. Jeg håber, det er lykkedes mig helt tydeligt at gøre opmærksom på, at der ligger et demokratiproblem i alle disse forslag, som kommer på grundlag af innovationsbetænkningen, et demokratiproblem, som det endnu ikke til denne dag er lykkedes at få folketinget til at diskutere seriøst.

Hanne Reintoft: Det foreliggende forslag til lov om forskningscentret ved Hørsholm afviger fra ministerens forslag fra maj 1970 ved den meget store forhøjelse i budgettet. Byggeudgifterne er steget 10 pct., og udgifterne for finansåret 1973-74 er steget med 12½ pct. Man må deraf udlede, at folketinget ikke er og var forsvarligt informeret om budgettets størrelse. Folketinget ved ikke på grundlag af de foreliggende oplysninger, hvad centret vil koste, og hvad pengene skal bruges til. Det kan være, hvis ministeren kan oplyse det, at det også vil virke demokratisk og forsvarligt.

Vi bør have oplysninger om, med hvilken vægt de private erhvervsvirksomheder og private fonds indgår i forskningscentrets drift. Det vil jeg også gerne spørge om.

Ifølge lovforslaget skal Hørsholmcentret være en selvejende institution. Jeg synes,

[Hanne Reintoft.]

det bør understreges her, at selvejende institutioners bestyrelser ikke er økonomisk ansvarlige for deres dispositioner. Der er ikke tale om solidarisk hæftelse for så meget som 1 kr. i en sådan selvejende institution. Det bliver derfor udelukkende statskassen, der kommer til at hæfte for Hørsholmcentrets drift.

På finansloven er der optaget 4,2 mill. kr. til udflytning af den selvejende institution Biocentralen fra landbohøjskolens arealer til centret, og staten betaler ligeledes udflytningen af Elektronikcentralen. Til denne central var der oprindeligt bevilget 5,5 mill. kr., men sidste år måtte man bevilge 2 mill. kr. mere. Samtidig hermed blev bevillingerne til universitetsbyggeriet i Odense skåret kraftigt ned, en prioriteringsform, der må siges at være uheldig.

Jeg skal dog ikke gøre så meget mere ud af den økonomiske side af sagen, fordi vi generelt mener, at vi bevilger alt for få penge til forskning, i hvert tilfælde til nyttig forskning, men denne selvejende institution, forskningscentret i Hørsholm, oprettes med henblik på forskningsresultaternes udnyttelse i privat virksomhed og ikke i offentlig virksomhed. Der bliver sagt her, at man ikke ved, hvad forskning for folket er, og det bliver måske også lagt op i et lidt forkert plan, som om det bare er et spørgsmål om demokrati eller ikke. Selvfølgelig er det et spørgsmål om demokrati, men det er også et ganske konkret spørgsmål, om der forskes i det og for det, som folket har behov for, som samfundet har behov for. Jeg kunne godt lide at vide, om undervisningsministeren kunne komme med ét eneste eksempel på, at der ganske konkret bliver forsket for folket. Skal der forskes for udviklingen af teknisk apparatur til vore hospitaler? Skal der forskes for udviklingen i medicinalindustrien? Skal der forskes for en mere socialt orienteret byggeaktivitet, f. eks. boligbyggeri, institutionsbyggeri og hospitalsbyggeri? Skal der forskes for en bedre kollektiv trafik? Hvor skal der forskes for folket? Kunne vi ikke få et svar på det? Det behøver ikke lægges op i noget mystisk; det kan der svares ganske sagligt og konkret på, hvis der er nogen samfundsnyttig forskning bag disse centerplaner. Man kunne også spørge, om der skulle forskes på forurenings-

området. Sådan kunne man blive ved, også på områder, hvor regeringen i hvert tilfælde har erklæret, at den har god vilje.

Men sagen er vel i al sin gribende enkelhed, sådan som lovforslaget er udformet, at centret simpelt hen skal være et ensidigt serviceorgan, ikke engang for erhvervslivet, men for visse dominerende grene inden for erhvervslivet. Tanker om, at det er få dominerende grene, nemlig de pengeøkonomisk stærkeste, der skal have glæde af dette center, som skatteyderne betaler, får man i hvert tilfælde, når man ser sammensætningen af fondets bestyrelse, der ligesom erhvervsudviklingsfonden har en helt skæv fordeling med overvægt af indflydelsesrige erhvervsfolk. Når vi lader direktører for ganske bestemte private virksomheder i overvejende grad lede dette forskningscenter, så løber man unægtelig en stor risiko med hensyn til, hvilke interesser der tilgodeses.

Når man så samtidig skaber stadig flere kontraktforskningsinstitutioner, der etableres som selvejende institutioner, der drives for skatteydernes penge, men ledes af private virksomheders direktører, så bliver tendensen ganske klar, nemlig den, at de, der har den største pengeøkonomiske magt, får i hvert tilfælde fortrinsret og måske også reelt monopol på forskningen.

Kan ministeren redegøre for, hvorledes samfundet skal føre kontrol med forskningen i Hørsholmcentret? Man vil vel ikke hævde, at disse direktører i ledelsen skal føre nogen samfundsmæssig kontrol. Hvorledes forudsiger ministeren at fordelene mellem de private virksomheder og de offentlige institutioner skal fordeles? Det er spørgsmål, jeg meget gerne vil have besvaret.

Får studenterne indsigt i forskningen? Det var i og for sig måske rart, når vi gennemfører lovgivning denne gang, at imødekomme studenternes ønsker i stedet for at bringe os ud i håbløse positioner, hvis studenterne overhovedet skal bevare tilliden til, hvad der laves herinde.

Får samfundets politiske organisationer indblik i forskningen? Og hvorfor har man ikke sørgt for, at de implicerede forskergrupper faglige organisationer har fået repræsentation i ledelsen? Som organisation for forskerne må de være de mest velegnede organisationer til at sikre både forskernes

[Hanne Reintoft.]

interesser og samfundets. De vil også kunne være på vagt over for misbrug fra det private erhvervslivs side, hvor samfundshensynet ikke tages i agt.

Vi skulle vel egentlig herinde kunne blive enige om — hvis ministeren ikke er enig med mig, vil jeg bede ministeren protestere — at videnskaben har pligt til at delagtiggøre samfundet i sine resultater og fortolke resultaterne så samfundsgavnligt som muligt. Er det ikke en fælles målsætning, man trods alt i hvert fald i ord vil opretholde?

Samfundet skal nu betale for forskning og videnskab, og det skal pumpes millioner af kroner i centret i Hørsholm. Hvis disse millioner blot skal gå til — og det er der meget der tyder på — at sikre visse erhvervskredses maksimale profit, så kan skatteyderne ikke være tjent med dette forskningscenter, uagtet der er behov for nyttig og effektiv forskning i langt rigeligere mål, end tilfældet er.

Når alle disse spørgsmål ikke er afklaret, når der ikke er sikret en demokratisk ledelse med repræsentanter, der varetager hele samfundets interesser, må vi absolut vende os imod dette lovforslag, ikke fordi vi ikke ønsker at støtte forskningen, men fordi vi kun ønsker at støtte en samfundsgavnlig forskning, når den skal betales af skatteyderne.

Undervisningsministeren (Helge Larsen):

Jeg vil gerne begynde med at sige tak til hr. Holst, hr. Knud Bro, hr. Arne Christiansen, hr. Skovmand og hr. Morten Lange for den tilslutning, der er givet til en række af de synspunkter, som ligger bag forslaget.

Der er blevet stillet det spørgsmål fra flere sider, hvilken indflydelse folkettinget har på det, som vil ske ved udbygningen af forskningscentret. Jeg vil dertil gerne svare, at når vi har fremsat forslaget om forskningscentret, så er det, fordi det på længere sigt indeholder meget væsentlige udgifter anlægsmæssigt og også visse udgifter driftsmæssigt. Derfor har vi fundet det rigtigt at forelægge dette for folkettingen i form af et lovforslag indeholdende bemyndigelse til at virkeliggøre dette forskningscenter. Man vil — og det vil jeg gerne sige generelt — naturligvis såvel via behandling af finanslov som i finansudvalg og i forskningsudvalget i

folkettingen kunne følge opbygningen og udviklingen af dette forskningscenter.

Hr. Holst gjorde meget rigtigt opmærksom på, at tanken om at samle forskningsfaciliteter på et enkelt område er særlig vigtig, når det drejer sig om tekniske forskningsprojekter. Hr. Morten Lange og hr. Arne Christiansen var inde på de samme synspunkter og nævnte den nære kontakt til Danmarks tekniske højskole og til Risø.

Jeg er ganske enig i de synspunkter, der er fremført på dette felt, og vil gerne fremhæve som noget principielt for dette forslag, at tanken med det er efterhånden at skabe et forskningsmiljø, et miljø for forskning, der er målrettet, erhvervsbetonet, og at det yderligere er tanken med forslaget at bidrage til det samarbejde mellem staten og erhvervslivet, som er nødvendigt for, at en lang række opgaver vil kunne løses.

Hr. Morten Lange var inde på spørgsmålet om at få etableret mere forskning inden for industrien. Hr. Knud Bro fremhævede betydningen af erhvervsforskningen for en fortsat stigning i produktion og i velstand. Hr. Arne Christiansen fremhævede sammenhængen mellem forskning og erhvervsliv, og hvor vigtigt det var med en bedre erhvervsforskning. Hr. Holst fremhævede også, hvor vigtigt det er at kunne fremme erhvervsforskningen og derved nye produktions- og afsætningsmuligheder. Hr. Holst fremhævede det ikke mindst i forbindelse med konkurrencen på internationale markeder. I forslaget om dette forskningscenter ligger netop et tilbud om, at man fra det offentlige side vil være med til at opbygge forskningsmuligheder, forskningsfaciliteter, som stilles til rådighed dels for institutioner under det teknisk-videnskabelige fonde, dels for private virksomheder, som måtte ønske at løse en speciel forskningsopgave, som man ellers ikke havde mulighed for, eller at leje arealer til etablering af forskning. Det er oplagt, at der vil være en væsentlig værdi i, at man kan udnytte både det forskningsmiljø, som findes, og de fællesfaciliteter, som efterhånden vil blive tilvejebragt.

Man har fremhævet, at det er vanskeligt at vurdere, hvad udbygningen af dette center vil koste i de kommende år. Der er i bemærkningerne nævnt beløbene, som er afsat i budgetrammerne. Må jeg her indskyde til fru Hanne Reintoft, der gjorde opmærk-

[Undervisningsministeren.]

som på, at der var forskel på beløbene nu og i det lovforslag, som blev fremsat i sidste folketingssamling, at det hænger sammen med, at der er beregnet tal med et højere byggeomkostningsindeks. Det er altså vanskeligt at afgøre dette. Der er nævnt det maksimale beløb, som der på grundlag af byggeomkostningsindeks for april 1970 vil kunne blive tale om, hvis man udnytter den mulighed, der ligger i byplanen for at bygge 120.000 m² indtil 1978; det vil da beløbe sig til omkring 220 mill. kr. Ingen kan i dag vide, om dette vil blive udnyttet fuldt ud, det vil afhænge af interessen for at tage imod det tilbud, som ligger i forskningscentret, men det er altså det maksimale beløb, der kan blive tale om. Af budgetrammerne vil man se, at der i de første år regnes med en langsom igangsætning.

Det vil ligeledes også af samme grund være meget vanskeligt at give en oversigt over driftsudgifterne, fordi de vil afhænge dels af, hvor hurtigt centret opbygges og kommer i gang, dels af, hvilke institutioner der bliver tale om. Vi skal gerne over for udvalget give de oplysninger, som vi kan give om det, men det er — og det håber jeg man vil forstå — uhyre vanskeligt at vurdere dette 8 år frem i tiden, netop fordi tanken med centret er, at det i så høj grad er et tilbud til erhvervslivet om at udnytte forskningsfaciliteter, et tilbud, hvis udnyttelse vi ikke kan kende i dag.

Jeg vil også meget gerne tage op i udvalget de tanker, som er fremsat om den nærmere planlægning, at se det, som hr. Morten Lange nævnte det, i forbindelse med forskningsmuligheder andre steder.

Det er spørgsmål, som vi indgående vil kunne drøfte i udvalget, og vi skal skaffe det materiale frem, som det vil være muligt for os at skaffe frem.

Jeg vil gerne sige til hr. Holst, at netop i det meget rigtige forhold, som hr. Holst fremhævede, at hastige produktforhøvelser er nødvendige, hvis dansk erhvervsliv skal hævde sig i konkurrencen, navnlig i den in-

ternationale konkurrence, ligger en af vanskelighederne ved at lægge en plan på længere sigt for, hvad der skal etableres i centret. Vi er netop her, hvis vi skal være med i innovationen, i skabelsen af nye produkter eller skabelsen af nye produktionsformer, i høj grad bundet af den udvikling, der sker andre steder, og at lægge en fast plan forekommer mig overordentlig vanskeligt — muligvis også forkert, hvis det kunne gøres.

For mig at se er det væsentligt, at man igennem opbygningen af forskningscentret giver muligheder for at sætte ind med forskning af opgaver, som måtte vise sig særdeles aktuelle, eller som skyldes gode ideer, der dukker op til nye produktioner. Jeg tror, at man skal være meget åben over for de muligheder, som på dette område vil ligge i forskningscentret, og deri vil jeg se et af dets væsentlige opgaver, meget væsentlige opgaver.

Jeg er enig i, at det skal ses i sammenhæng med planlægning i øvrigt af forskningen. Vi vil i vinterens løb få en nærmere kortlægning eller en mere udførlig kortlægning af dansk forskning i det hele taget fra Forsknings Fællesudvalg. Vi vil kunne vende tilbage til dette i den forbindelse.

Som sagt tilsiger jeg al mulig støtte til dette arbejde, som skal ske i folketingsudvalget, og vil bidrage med alle de oplysninger, som kan skaffes til veje.

Morten Lange: Ministerens svar var jo lette og luftige. Det var nærmest noget i retning af, at det er godt med fleksibilitet. Jeg vil gerne gentage et spørgsmål, jeg stillede: hvordan ser ministeren på det, hvis de nævnte virksomheder eller måske andre beslægtede kunne gå ind i et Ålborgcenter som en nyttig udbygning af et teknisk-videnskabeligt center i Nordjylland?

Et andet spørgsmål: Vil ministeren være indstillet på, at vi i udvalget noget mere præcist diskuterer styringsreglerne for centret? Det er mit indtryk, at det er et spørgsmål, om vi egentlig har et center i dette ords naturlige forstand, eller om vi snarere har

[Morten Lange.]

et, om jeg så må sige, sammenløb af institutioner.

Undervisningsministeren (Helge Larsen):

Til det første spørgsmål: Jeg vil gerne i udvalget drøfte de muligheder, som hr. Morten Lange nævnte. Om der er nogen af dem, der er realisable, tør jeg ikke sige, men jeg vil meget gerne være med til en overvejelse af det. Det sidste spørgsmål skal jeg også gerne deltage i drøftelsen af i udvalget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til udvalget angående videnskabelig forskning. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om universiteternes styrelse [af Morten Lange og Orla Møller].

(Lovforslaget (nr. 46) findes i tillæg A. sp. 1241, fremsættelsen i tidenden sp. 713).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Undervisningsministeren (Helge Larsen):

Jeg har tidligere på eftermiddagen i et svar til fru Merete Bjørn Hanssen beskæftiget mig med de principielle tanker bag styrelsesloven for universiteterne, men må alligevel også nu sige et par ord derom. Sagen drejer sig nemlig ikke bare om nogle studentpolitiske ønsker, men nok så meget om grundlæggende demokratiske rettigheder og pligter.

Ifølge den nye lov er universiteter klart defineret som statsuniversiteter, altså offentlige institutioner, der forvalter betydelige offentlige midler — det vil være omkring 600 mill. kr. for det kommende år — og som driver undervisning og forskning i betydeligt omfang. Det kan altså ikke være

folketinget som lovgivende og bevilgende myndighed ligegyldigt, hvordan universiteterne styres.

Det ældgamle Københavns universitet har hidtil på grundlag af gamle forordninger været styret af et professorkollegium. Alle er enige om, at tiden er løbet fra dette. Den nye styrelseslov fastsætter, at universiteterne fremtidigt skal styres af organer, hvortil såvel lærere som studerende har valget og er valgbare. Jeg gentager, at det altså drejer sig om offentlige institutioner, der administrerer meget store beløb, og der kan derfor ikke være tvivl om, at folketinget må give regler for, hvorledes de styrende organer skal vælges.

Derfor har folketingets flertal også i styrelsesloven fastlagt visse principper, nærmere uddybet i betænkningen, og i overensstemmelse dermed har jeg udstedt valgreglerne. Hovedprincippet i dem er, at der skal være direkte valg, at valgene af såvel lærerrepræsentanter som af de studerendes repræsentanter gælder for bestemte perioder, samt at der skal være adgang til forholdstalsvalg mellem kandidatlistor, hvis der opstilles mere end én liste.

Disse hovedregler er overensstemmende med, hvad der gælder for demokratiske valg i det danske samfund i øvrigt. Jeg betragter ikke universitetet som studenternes universitet eller som professorernes eller lærernes universitet, men som samfundets universitet. Derfor forekommer det mig også indlysende, at valgregler for universiteterne må være på linje med valgregler, der gælder for valg af styrelser på andre af samfundslivets områder.

Jeg kan ikke forestille mig, at socialdemokratiet med den tradition, dette parti har som forkæmper for demokrati, skulle kunne være imod disse principper. Jeg kan heller ikke rigtig tænke mig, at SF skulle kunne være imod dem.

Hvad jeg her har sagt om styrelsesloven og om demokratiske valgregler, er baggrunden for, at jeg ikke kunne godkende de valgregler, som studenterrådet ved Københavns universitet udformede. For det første indeholdt de ikke adgang til, at der ved opstilling af flere kandidatlistor kunne sikres forskellige synspunkter en rimelig repræsentation gennem forholdstalsvalg. Der var kun adgang til at